

Брюксел, 12.4.2017 г.
COM(2017) 213 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ И СЪВЕТА**

**Шести доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на
сигурност**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият документ е шестият месечен доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност и обхваща развитието по два основни стълба: борбата с тероризма, организираната престъпност, киберпрестъпността и средствата, които ги подкрепят; и укрепването на нашите защитни механизми и изграждането на устойчивост по отношение на тези заплахи.

На 7 април Стокхолм стана последната жертва на терористично нападение, когато камион беше отвлечен и шофиран умишлено през оживена пешеходна улица, преди да се блъсне в универсален магазин, при което бяха убити четирима души, а други петнадесет бяха ранени. Това нападение се случи по-малко от три седмици след атентата на 22 март в Лондон пред британския Парламент, където превозно средство и нож послужиха за създаването на кръвопролитие на оживено и символично място. Нискотехнологичният характер и на двете нападения, подобни на тези, извършени в Ница и Берлин през миналата година, открои отново предизвикателството, пред които са изправени органите на държавите членки за противодействие на тези заплахи, а също и значението на продължаващата работа по линия на Съюза на сигурност за защитата на лесни мишени¹.

Настоящият доклад предоставя актуална информация относно постигнатия напредък по ключови законодателни и незаконодателни досиета по линия на Съюза на сигурност. В него се обръща особено внимание на борбата с тежката и организираната престъпност — една от трите основни области в Европейската програма за сигурност от 2015 г.². В контекста на работата във връзка с новия цикъл на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност за периода 2018—2021 г., в настоящия доклад се представя виждането на Комисията кои следва да бъдат бъдещите приоритети на ЕС за борба с тежката и организираната престъпност.

Организираната престъпност е основен фактор в подкрепа на тероризма, тъй като помага на терористите да придобиват оръжие и финансови средства. Също така границата между киберпрестъпността и „традиционната“ престъпност все повече изтънява, тъй като престъпниците използват интернет както като средство за разрастване на дейността си, така и като източник на средства и за намиране на нови начини за извършване на престъпления. Поради това тероризмът, организираната престъпност и киберпрестъпността са взаимно свързани области и подкрепата за борбата с организираната престъпност е ключов приоритет за действие на равнището на ЕС в рамките на Съюза на сигурност.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ДОСИЕТА ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СИГУРНОСТТА

1. Законодателни инициативи

Директива (ЕС) 2017/541 относно **борбата с тероризма** бе публикувана в Официален вестник на 31 март³. Новите правила ще помогнат за предотвратяване на терористичните нападения чрез криминализирането на действия като финансирането на тероризма, предоставянето или получаването на обучение с цел

¹ COM(2017) 41 final.

² COM(2015) 185 final.

³ ОВ L 88, 31.3.2017 г., стр. 6.

тероризъм или пътуването с цел тероризъм, както и организирането или подпомагането на такива пътувания. Те също така укрепват правата на жертвите на тероризма и посочват услугите, които отговарят на специфичните нужди на жертвите на тероризма. Държавите членки трябва да транспонират новите правила в националното си законодателство до 8 септември 2018 г.

Европейският парламент гласува на пленарно заседание на 14 март 2017 г. за одобряване на преразглеждането на **Директивата за огнестрелните оръжия**⁴. Представеното предложение разширява значително обхвата на забранените оръжия (категория А), като най-опасните оръжия се забраняват за употреба от цивилното население. С него също така в приложното поле на директивата се включват акустичните и дезактивирани оръжия и се подобрява проследимостта на оръжията чрез усъвършенствани правила за обозначаване и обмен на информация между държавите членки. Очаква се Съветът да даде окончателното си съгласие по предложението на 25 април. Държавите членки ще разполагат с 15 месеца, за да транспонират новите правила в националното си законодателство и с 30 месеца, за да въведат системи за архивиране на данни, така че да се регистрира цялата информация, необходима за проследяването и идентифицирането на огнестрелните оръжия.

На 21 март 2017 г. започнаха тристранни обсъждания между съзаконодателите по предложението на Комисията за целенасочени изменения на **четвъртата Директива относно борбата с изпирането на пари**⁵, представено от Комисията на 5 юли 2016 г. Предложението има за цел да включи в приложното поле на директивата нови начини за финансиране на тероризма, като например виртуални валути и предплатени карти, както и да повиши прозрачността в подкрепа на борбата с изпирането на пари. Комисията призовава съзаконодателите да приключат възможно най-бързо преговорите по това важно предложение, което ще подпомогне допълнителното ограничаване на средствата, с които разполагат терористите.

По отношение на засилването на контрола по границите на 7 април влязоха в сила измененията на **Кодекса на шенгенските граници**, свързани със системните проверки по външните граници, включително по отношение на гражданите на ЕС⁶. Това важно законодателство ще повиши сигурността в рамките на Шенгенското пространство, без да се прекъсва потокът на движението. При някои определени обстоятелства и въз основа на предварителна оценка на риска, за да се гарантира, че това не води до риск за сигурността, в ситуации, в които е налице непропорционално въздействие върху потока на движение на конкретни сухопътни и морски граници, държавите членки могат — посредством ограничена във времето дерогация, да решат да извършват целенасочени проверки на гражданите на ЕС в базите данни на тези граници. Оценките на риска трябва да бъдат споделени с Европейската агенция за гранична и брегова охрана. По отношение на инициативи, свързани с управлението на границите, на 23 март започнаха тристранни обсъждания между съзаконодателите относно предложенията на Комисията за установяване на **система на ЕС за влизане/излизане**, насочена към подобряване на управлението на границите, към борба с незаконната миграция и към засилване на вътрешната сигурност чрез регистриране на движението на граждани на трети държави през външните граници на Шенгенското

⁴ COM(2015) 750 final.

⁵ COM(2016) 450 final, 5.7.2016 г.

⁶ COM(2015) 670 final, 5.12.2015 г.

пространство⁷. Комисията призовава съзаконодателите да напреднат бързо с обсъжданията, за да може дейността по разработване на системата да започне тази година, като по този начин се гарантира, че тя ще започне да функционира до началото на 2020 г. Водените от всеки съзаконодател технически обсъждания напредват добре по отношение на **Системата на ЕС за информация за пътуванията и разрешаването им (ETIAS)**⁸. Комисията ще продължи активно да подкрепя съзаконодателите и да придвижва този процес напред. Предложенията съответно за системата на ЕС за влизане/излизане и за ETIAS са законодателни приоритети в рамките на съвместната декларация⁹ на Европейския парламент, Съвета и Комисията. Поради това институциите постигнаха съгласие да дадат приоритетно значение на тези досиета в законодателния процес, за да се гарантира бързото им изпълнение.

По отношение на изпълнението на наскоро приетите законодателни досиета Комисията продължава да оказва подкрепа на държавите членки за бързото изпълнение на Директивата на ЕС относно резервационните данни на пътниците (PNR данни)¹⁰. На 8 март Комисията проведе четвъртото заседание относно изпълнението на Директивата относно резервационните данни на пътниците, на което стана ясно, че няколко държави членки са в процес на приемане на законодателство или на изменение на съществуващото законодателство преди приемането на Директивата за резервационните данни на пътниците. Комисията ще продължи да наблюдава и да подкрепя изпълнението на директивата.

2. Изпълнение на незаконодателни мерки

Последното заседание на експертната група на високо равнище по информационните системи и оперативната съвместимост бе насрочено за 25 април. Като част от процеса на приключване на работата на групата подгрупата по съществуващите системи се среща през март, за да извърши преглед на митническите системи (използването на информация в областта на правоприлагането и достъпа до нея) и на достъпа за целите на правоприлагането до ШИС, ВИС и Евродак.

През март Комисията оглави делегация на ЕС в Съединените щати, включваща настоящите и бъдещите председателства на Съвета, координатора на ЕС за борба с тероризма, ръководителя на звеното за сигнализиране за незаконно съдържание в интернет на Европол и директора на Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията, за да се срещне с основните социални медии и интернет дружества с цел насърчаване на доброволното партньорство с ЕС и гарантиране на последващото наблюдение на инициативите, договорени през декември 2016 г. на **интернет форума на ЕС**. Както вече беше посочено, интернет форумът на ЕС, създаден през декември 2015 г., представлява важна част от отговора на Комисията на увеличаването на злоупотребата с интернет от страна на терористичните организации.

Една от основните цели бе представянето на работния прототип на съвместните **бази данни с кодове за сегментиране**, създадени от интернет дружествата, който дава възможност на дружествата да обозначават познато терористично

⁷ COM(2016) 194 final, 6.4.2016 г., COM(2016) 196 final, 6.4.2016 г.

⁸ COM(2016) 731 final, 16.11.2016 г.

⁹ https://ec.europa.eu/commission/publications/joint-declaration-eus-legislative-priorities-2017_bg

¹⁰ ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 132.

съдържание, да идентифицират сходно съдържание, да оценяват това съдържание спрямо собствените си политики и бързо да го отстраняват необратимо. Дружествата понастоящем са съсредоточени върху изпитването и увеличаването на мащаба, както и върху определянето на нови, и по-специално по-малки, дружества, които могат да бъдат включени в консорциума, за да се повишат максимално влиянието и обхвата на инструмента. ЕС изтъкна също значението на дружествата, които действат проактивно, използвайки **автоматично откриване на неправомерно съдържание**.

Като част от усилията на Комисията за противодействие на онлайн радикализацията бяха заделени допълнителни 10 милиона евро за подкрепа на кампаниите за противодействащи послания онлайн чрез **програмата за овластяване на гражданското общество** — ключова инициатива в рамките на интернет форума на ЕС. Началото на програмата бе дадено на 15—16 март с участието на 100 заинтересовани страни.

Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията (RAN) и нейният **център за високи постижения** насърчават обмена на експертен опит и най-добри практики между практикуващите професионалисти на първа линия, работещи за предотвратяването и борбата с радикализацията. Центърът за високи постижения на RAN оказва подкрепа на държавите членки, напр. в разработването на стратегии за предотвратяване на радикализацията и на програми за дерадикализация в затворите. Както беше предвидено в съобщението от 2016 г. относно радикализацията¹¹, в началото на 2017 г. Комисията даде старт на мрежата на създателите на политики за предотвратяване на радикализацията, която има две основни цели: i) да засили и институционализира обмена на експертни знания и опит във връзка с превантивните стратегии и политики в държавите членки; и ii) да се ангажират по-тясно държавите членки в дейностите на RAN, като се гарантира по-широкото разпространение на констатациите на RAN в дадена държава членка, осигурявайки оптималното участие на национални, регионални или местни експерти в прояви на RAN и като се установят нуждите на държавите членки от обучения, семинари и консултиране, организирани от RAN. Първата среща се проведе на 2 февруари 2017 г. Бъдещите заседания (на тримесечна основа) ще бъдат насочени към приоритетните теми, като например завръщащите се лица, дерадикализацията и поляризацията.

За да спомогне за по-доброто трансгранично сътрудничество в областта на правоприлагането, на 27 март Комисията организира работен семинар, посветен на практиката „**презгранично преследване по гореща следа**“. Става въпрос за преследвания (обикновено с автомобил) на заподозрени лица, които започват в рамките на вътрешните гранични зони от служители на правоприлагащите органи на една държава членка и продължават на територията на съседна държава членка. Този първи семинар даде възможност за провеждането на конструктивно обсъждане относно практическото осъществяване на преследванията по гореща следа и начините за улесняване на тази чувствителна форма на трансгранично полицейско сътрудничество.

По отношение на **сигурността на въздухоплаването** напредна работата по оценката на риска по отношение на заплахата и уязвимостта на полетите, които

¹¹ COM(2016) 379 final, 4.6.2016 г.

влизат в ЕС от трети държави, вследствие на работата, стартирана през януари за разработване на матрица на риска, съчетаваща оценката на заплахата и подробни елементи на уязвимостта. Това ще проправи пътя за определяне на приоритетите и за координиране на усилията за изграждане на външен капацитет в уязвими трети държави. Макар че ЕС е разработил надеждна рамка за сигурността на въздухоплаването, важно е да се ускорят гореспоменатите процеси, за да се предотвратят евентуални вратички за заобикаляне на правилата по отношение на сигурността. **Забраната на някои електронни устройства**, въведена наскоро от Съединените щати и Обединеното кралство, подчертава необходимостта от това да се насърчи по-тясното сътрудничество между държавите членки, като същевременно се зачита тяхното право да вземат решения относно въвеждането на допълнителни мерки за сигурност по отношение на полетите от трети държави. С цел подобряване на тази координация на 31 март Комисията организира поверителна експертна среща с държавите членки, Австралия, Канада и Съединените щати.

III. ПРИОРИТЕТИТЕ НА ЕС В БОРБАТА С ТЕЖКАТА И ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ — НОВИЯТ ЦИКЪЛ НА ПОЛИТИКАТА НА ЕС

Целта на т.нар. **цикъл на политиката на ЕС** е да се осигури ефективно сътрудничество между правоприлагащите органи на държавите членки, институциите и агенциите на ЕС, което следва да доведе до съгласувани и стабилни оперативни действия, насочени към най-неотложните криминални заплахи, пред които е изправен ЕС. Това е основан на факти процес, който започва с представянето от страна на Европол на **оценката на заплахата от тежката и организираната престъпност (EU SOCTA)**, която включва набор от препоръки относно основните заплахи от престъпност, пред които е изправен ЕС. EU SOCTA служи за основа на обсъжданията между държавите членки относно приоритетите за преодоляване на заплахите от престъпност на равнището на ЕС. След това приоритетите се приемат от Съвета по правосъдие и вътрешни работи, след което се отразяват в трансграничните оперативни действия на равнището на държавите членки, по-специално чрез съвместни действия между държавите членки и агенциите на ЕС с подкрепата на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи¹² Комисията е предоставяла и продължава да предоставя финансова подкрепа за изпълнението на цикъла на политиката на ЕС и за 2017 г. са отпуснати 4 милиона евро в допълнение към финансирането в размер на 9 милиона евро през 2015 г. и 2016 г.

Като цяло настоящият цикъл на политиката на ЕС (2013—2017 г.) се изпълнява успешно. Независима оценка¹³, възложена от Комисията, стигна до заключението, че той е постигнал основната си цел за подобряване на сътрудничеството между държавите членки в борбата с тежката и организираната престъпност¹⁴. Цикълът на

¹² <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/eu-policy-cycle-empact>

¹³ Проучване за оценка на цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност за периода 2013—2017 г., окончателен доклад, 30.1.2017 г.

¹⁴ Настоящият цикъл на политиката на ЕС има 9 приоритета: подпомагане на незаконната имиграция, трафик на хора, фалшифицирани стоки, измами с акцизи и ДДС, кокаин и хероин, синтетични наркотици, незаконен трафик на огнестрелни оръжия, организирана престъпност, засягаща собствеността, и киберпрестъпност.

политиката на ЕС е довел до по-добър обмен на информация и на добри практики и до започването на много съвместни разследвания и операции от страна на държавите членки. Той също така е допринесъл за изграждането на отношения и доверие, включително с трети държави.

Новият цикъл на политиката започна с представянето от Европол на 9 март 2017 г. на доклада EU SOCTA за 2017 г.¹⁵. В доклада се разглеждат потенциалните **връзки между тежката и организираната престъпност и тероризма**, а именно това, че организираната престъпност може да подхранва тероризма чрез дейности като трафика на огнестрелни оръжия и производството на фалшиви документи или чрез постъпления от контрабандата на наркотици. Това е подходът, предложен в Европейската програма за сигурност¹⁶, който е застъпен в Съобщението на Комисията относно изпълнението на Европейската програма за сигурност с цел борба срещу тероризма и подготвяне на условията за ефективен и истински Съюз на сигурност¹⁷.

В EU SOCTA за 2017 г. се препоръчва вниманието да се съсредоточи върху петте приоритетни заплахи от престъпност: 1) **киберпрестъпност**, 2) **производство, трафик и разпространение на наркотици**, 3) **контрабанда на мигранти**, (4) **организиран обир и кражби** (организирана престъпност, засягаща собствеността) и 5) **трафик на хора**. В доклада се препоръчва също така да се разрешат три взаимосвързани проблема, които способстват или насърчават всички форми на тежката и организираната престъпност: а) документните измами, б), финансирането на престъпления, включително изпирането на пари, и в) онлайн търговията с незаконни стоки и услуги.

Въз основа на EU SOCTA за 2017 г. Комисията и председателството на Съвета са в процес на изготвяне на своите предложения за приоритетите на новия цикъл в политиката на ЕС за периода 2018—2021 г. за справяне с престъпността, които ще бъдат обсъдени в рамките на Постоянния комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност и одобрени през юни 2017 г. от Съвета по правосъдие и вътрешни работи.

С оглед на определянето на бъдещите приоритети на ЕС за борба с тежката и организираната престъпност Комисията подкрепя петте приоритетни заплахи от престъпност, идентифицирани от Европол (вж. раздели 1—5 по-долу). Освен това Комисията счита, че на равнището на ЕС следва също да се отделят особено внимание и финансови ресурси за преодоляване на следните три заплахи от престъпност: 6) **трафик на огнестрелни оръжия**, 7) **измами с ДДС** и 8) **престъпления против околната среда**. Тези три области следва също така да бъдат приоритетни заплахи от престъпност в рамките на новия цикъл на политиката на ЕС (вж. раздели 6—8 по-долу).

Ключов проблем, подчертан в EU SOCTA за 2017 г., е **използването на нови технологии от престъпниците**. За почти всички видове организирана престъпност престъпниците разширяват обхвата на технологиите и ги приспособяват все по-умело и с все по-голямо въздействие. Използването на интернет за всички видове незаконна търговия със стоки и услуги се увеличи значително. Това налага

¹⁵ <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-2017>

¹⁶ COM(2015) 185 final, 28.4.2015 г.

¹⁷ COM(2016) 230 final, 20.4.2016 г.

правоприлагащите органи да бъдат оборудвани с подходящи средства за борба с този вид онлайн престъпност и да се обучават и учат заедно. Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането ще изиграе ключова роля при осигуряването на подходящо обучение за правоприлагащите служители на първа линия в съответствие с приоритетите на политиката и установените заплахи.

Съществува и важно **външно измерение на тежката и организираната престъпност**. В EU SOCTA за 2017 г. се подчертава, че хора от над 180 различни националности — пребиваващи в ЕС или извън него, участват в организирана престъпна дейност в рамките на ЕС. 40 % от заподозрените лица не са граждани на държавите членки. Основните пътища за трафик, свързани със заплахите от организираната престъпност, тръгват от държави извън ЕС. Работи се за преодоляване на заплахите от организираната престъпност във външен план¹⁸. Важно е да се отговори на заплахите от тежката и организираната престъпност, като се продължи осигуряването на връзки между вътрешната сигурност на ЕС и външната му дейност, включително чрез сътрудничество на Европол с трети държави.

1. Киберпрестъпност

Кибератаките се увеличават по интензитет, обем и качество¹⁹. По своето естество киберпрестъпността е международна: жертвите, престъпниците и доказателствата често се намират в различни държави и са под различни юрисдикции. Държавите членки проявиха жив интерес към приоритета киберпрестъпност, както е видно от броя на оперативните планове за действие²⁰, създадени в областта на кибератаките, сексуалната експлоатация на деца онлайн и измамите с разплащателни карти. На равнището на ЕС значителен принос в борбата с киберпрестъпността²¹ има Европейският център за борба с киберпрестъпността на Европол (ЕСЗ). Евроюст работи в тясно сътрудничество с ЕСЗ чрез командироването на експерт и членство в съвета на програмата. ЕСЗ също така е домакин на съвместната работна група за борба с киберпрестъпността. Неговата мисия е да насърчава координираните действия, основани на разузнавателна информация, срещу ключови заплахи в областта на киберпрестъпността чрез трансгранични разследвания и операции със своите партньори²².

По-нататъшните стъпки включват проучване на възможните решения за отстраняване на пречките пред наказателните разследвания на киберпрестъпността, като се

¹⁸ Това включва проекти, финансирани от ЕС (например в Западните Балкани и региона Сахел), мисии по линия на общата политика за сигурност и отбрана (като например EUNAVFOR Med операция Sophia, която изрично е разработена така, че да се разруши също бизнес моделът на контрабандистите), както и мисиите за управление на границите в трети държави.

¹⁹ Вж. Оценка на заплахата от организирана престъпност, ползваща се от интернет (ИОСТА), 2016 г.: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2016>

²⁰ Оперативните планове за действие (ОПД) са разработени за всеки един от приоритетите на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (ЕМРАСТ) с цел координиране на действията от страна на държавите членки и организациите на ЕС срещу идентифицираните заплахи. Що се отнася до киберпрестъпността, през 2015 г. и 2016 г. бяха стартирани 114 оперативни плана за действие.

²¹ От създаването си ЕСЗ е участвал в десетки знакови операции и в над 200 мисии за оперативна подкрепа на място. В резултат на това бяха направени стотици арести и анализирани над 800 000 файла, за по-голямата част от които бе доказано, че са зловредни.

²² <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/joint-cybercrime-action-taskforce>

определят конкретни инициативи за достъп до доказателства и информация²³. Сътрудничеството за борба с киберпрестъпността трябва да запази акцента си върху идентифицирането и защитата на жертвите въз основа на действащите права на жертвите, установени в законодателството на ЕС²⁴, и настоящите най-добри практики²⁵. Сътрудничеството в борбата със сексуалната експлоатация на деца онлайн трябва да продължи и да се засили допълнително.²⁶ Що се отнася до измамите с разплащателни карти, необходимо е съществуващото сътрудничество в областта на правоприлагането да се разшири към по-широк кръг от престъпни дейности, чийто обект са непаричните платежни средства. Както беше посочено в плана за действие с цел засилване на борбата с финансирането на тероризма, Комисията в процес на изготвяне на актуализация на рамковото решение от 2001 г. относно борбата с измамата и подправянето на платежни средства, различни от парите в брой²⁷.

2. Производство, трафик и разпространение на наркотици

Пазарът на незаконните наркотици продължава да е най-големият престъпен пазар в ЕС. EU SOCTA за 2017 г. показва, че повече от една трета от престъпните групи, действащи в ЕС, участват в производството, трафика или разпространението на различни видове наркотици. Пазарът на наркотици за търговия на дребно в ЕС възлиза на поне 24 милиарда евро годишно. Трафикът на наркотици също така подпомага неформалната икономика, а неговите странични ефекти са проявите на насилие и други незаконни дейности, създаващи сериозни социални проблеми.

ЕС предприема действия срещу трафика на наркотици в рамките на Стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г., които са насочени към намаляване както на търсенето, така и на предлагането на наркотици. На 15 март Комисията предложи проект на нов план за действие на ЕС по отношение на наркотиците за периода 2017—2020 г. С цел да се даде възможност ЕС да реагира по-бързо и по-ефективно спрямо новите психоактивни вещества през декември 2016 г. Съветът постигна съгласие по общ подход във връзка с нов законодателен пакет за справяне с новите психоактивни вещества и за установяване на контрол на вредните вещества на равнището на ЕС²⁸. Обсъжданията между съзаконодателите започнаха на 1 март.

3. Контрабанда на мигранти

Контрабандата на мигранти към ЕС понастоящем е една от най-бързо разрастващите се форми на организирана престъпност²⁹. Контрабандата на

²³ Закljučения на Съвета от 9 юни 2016 г. относно повишаване на ефективността на наказателното правосъдие в киберпространството.

²⁴ По-специално Директива 2012/29/ЕС за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57—73); и Директива 2011/92/ЕС относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография (ОВ L 335, 17.12.2011 г., стр. 1—14).

²⁵ Например проектът „NoMoreRansom“ — <https://www.nomoreransom.org/>, под ръководството на Европол и с участието на правоприлагащите органи и частни организации за подпомагане на жертви на зловреден софтуер, с който са криптирани техните данни (софтуер за изнудване); по линия на този проект на жертвите се предоставят необходимите инструменти, с които да декриптират своя софтуер и да възстановят информацията.

²⁶ Вж. доклада на Комисията за прилагането на Директива 2011/92/ЕС относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография, COM(2016) 872 final, 16.12.2016 г.

²⁷ ОВ L 149, 2.6.2001 г., стр. 1—4.

²⁸ COM(2016) 547 final, 29.8.2016 г.

²⁹ По данни на Европол поне 90 % от всички мигранти и лица, търсещи убежище, които стигат незаконно до ЕС, са ползвали услугите на контрабандисти за тази цел. През 2015 г. мрежите за

мигранти не само стимулира незаконната миграция към ЕС, като по този начин подкопава сигурността на границите и управлението на миграцията, но също така представлява тежка форма на престъпност, която във все по-голяма степен излага мигрантите на риск от насилие, експлоатация и смърт. В Европейската програма за миграцията³⁰, както и в Плана за действие на ЕС срещу контрабандата на мигранти³¹ е установена необходимостта от това да се даде приоритет на по-успешното предотвратяване на контрабандата на мигранти и борбата с нея, включително на намаляването на незаконната миграция и на човешки загуби в Средиземно море. Увеличаването на подкрепата от страна на Европол, включително чрез създаването на специален Европейски център за борба с контрабандата на мигранти, има за цел да спомогне за преодоляването на тези предизвикателства. Отчетът за неговата дейност през първата година от създаването му показва цялостната подкрепа, която Центърът предоставя на европейските полицейски органи и на органите за граничен контрол в координирането на изключително сложните трансгранични операции за борба с контрабандата³². Евроюст определи също и съдебни точки за контакт на „горещите точки“ в Гърция и Италия с цел насочване на съответната информация и случаи към националните бюра на Евроюст за последващи съдебни действия и координация на равнището на ЕС. Борбата с контрабандата на мигранти също така е важна дейност по маршрута през Централното Средиземноморие, както е предложено в съвместното съобщение от 25 януари 2017 г.³³.

4. *Организирана престъпност, засягаща собствеността*

Организираната престъпност, засягаща собствеността, обхваща широк набор от различни престъпни деяния, извършвани от високоспециализирани мобилни групи на организираната престъпност, действащи в ЕС, по-специално чрез организирани обира, кражби, грабежи и престъпления, свързани с моторни превозни средства³⁴. Тя обаче често не се разследва в достатъчна степен, тъй като отделните инциденти често се класифицират като дребни престъпления. Увеличаването на броя на обирите на жилища, което се дължи на пътуващи престъпни групи с произход главно от Югоизточна и Източна Европа, е основен проблем в областта на правоприлагането. За противодействие на тази форма на престъпност с висока степен на мобилност е приоритет³⁵ сътрудничеството между правоприлагащите органи в рамките на ЕС, но и с държавите партньори в съседство.

контрабанда на мигранти, които предлагат спомагателни услуги за пристигане в ЕС или придвижване на неговата територия, са генерирани печалба, оценявана между 4,7 милиарда евро и 5,7 милиарда евро.

³⁰ COM(2015) 240 final, 13.5.2015 г.

³¹ COM(2015) 285 final, 27.5.2015 г.

³² <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/europol%E2%80%99s-european-migrant-smuggling-centre-one-year>

³³ JOIN(2017) 4 final, 25.1.2017 г.

³⁴ В EU SOCTA за 2017 г. се отчита постоянно покачване на броя на регистрираните обира през последните години, като оценките сочат, че на всеки 1,5 минути в ЕС се извършва обир, а в някои държави членки се регистрират по 1000 обира дневно.

³⁵ Пример за трансгранично сътрудничество в областта на правоприлагането е операция „Turnstone“, проведена през май 2015 г. срещу тежката трансгранична организирана престъпност, засягаща собствеността, в региона на Балтийско море. Близко 80 000 субекта от списъците на пътници и фериботни линии, действащи в Балтийско море, бяха проверени както в националните бази данни, така и базите данни на Европол, в резултат на което бяха открити 325 цели с висока стойност. Нарушителите бяха арестувани след интензивна операция за наблюдение, при която заподозрените

5. *Трафик на хора*

Трафикът на хора е заплаха, на която ЕС отдава приоритет от повече от десетилетие, който трябва да се запази и през следващия цикъл на политиката. Това е една от най-тежките форми на организирана престъпност и грубо нарушение на човешките права, но също и един от най-печелившите престъпни пазари.³⁶ Трафикантите често разчитат в огромна степен на документни измами за целите на трафикантската си дейност³⁷.

ЕС е разработил ефективна и всеобхватна правна и политическа рамка за справяне с трафика на хора, по-специално Директива 2011/36/ЕС относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него³⁸ и Стратегията на ЕС за премахване на трафика на хора за периода 2012—2016 г.³⁹ Понастоящем Комисията разглежда какви действия са необходими за политическата рамка за периода след 2016 г. въз основа на съществуващата рамка и на оценка на резултатите от нея.

6. *Трафик на огнестрелни оръжия*

Националните черни пазари са основният източник на огнестрелни оръжия за терористите и престъпниците. Този пазар се захранва чрез кражби или отклоняване от законни оръжейни пратки и депа. Понастоящем най-разпространеният начин за трафик на огнестрелни оръжия в ЕС е чрез продажба онлайн в тъмната мрежа и доставка с обикновена поща и колетни услуги. Броят на случаите, свързани с разследвания на трафик на огнестрелни оръжия в тъмната мрежа, нараства (2 % през 2014 г., около 6,5 % през 2015 г. и 9 % през 2016 г.).

Разглеждането на трафика на огнестрелни оръжия като приоритет в настоящия цикъл на политиката на ЕС показва резултати предвид по-голямата ангажираност на държавите членки (от 12 на 22 участващи държави) и по-широкото участие от страна на митническите органи⁴⁰. Налице е също така нарастващо сътрудничество с международни партньори (Интерпол, СНПООН) и регионално сътрудничество (по-специално в Западните Балкани), което доведе до средно 17 действия годишно през последните три години⁴¹.

лица бяха следени от първоначалното им пристигане в Стокхолм с ферибот от Талин в продължение на над 1000 km през Швеция до град Bodø в Норвегия. Вж. Преглед на Европол за 2015 г.

³⁶ Според доклада на Европол от 2015 г. относно финансовия бизнес модел на трафика на хора прогнозната печалба в световен мащаб от всички форми на трафик на хора е 29,4 милиарда евро годишно. Средният годишен доход на един трафикант на хора е около 70 000 евро. Прогнозната годишна печалба в световен мащаб от трафика на хора, свързан със сексуална експлоатация, е 25,8 милиарда евро и съответно 3,5 милиарда евро от трафика на хора, свързан с трудова експлоатация.

³⁷ През декември 2016 г. Комисията прие план за действие за укрепване на европейския отговор по отношение на измамите с документи за пътуване (COM(2016) 790 final, 8.12.2016 г.). На 27 март Съветът прие заключенията, с които се подкрепя планът за действие, и призова за бързото му изпълнение.

³⁸ ОВ L 101, 15.4.2011 г., стр. 1.

³⁹ COM(2012) 286 final, 19.6.2012 г.

⁴⁰ Включени са 22 държави членки (BE, BG, DK, EL, ES, FI, FR, MT, NL, PT, RO, SI, SE, UK, LU, PL, HU, SK, AT, HR, DE и CY). Участват девет институции, агенции и мрежи: Комисията, Европол, CEPOL, Евроюст, ЕСВД, Европейската група на експертите по огнестрелни оръжия (EFE), Интерпол, Frontex, EU-LISA и трети страни: Швейцария, US-ATF.

⁴¹ Действията варират от сближаването на националното законодателство и създаването на централизирани, координационни органи („национални координатори“) до подобряването на обмена на информация и разузнавателни данни, обучения или съвместни транснационални разследвания и

За да пресече доставките на оръжие, които са на разположение на престъпниците и терористите, Комисията счита, че този приоритет следва да бъде запазен в настоящия цикъл⁴² с цел допълване на постигнатото през март съгласие за затягане на контрола върху законно притежаваните огнестрелни оръжия, включително разширяването на обхвата на забраните относно най-опасните оръжия⁴³.

7. *Трансгранични измами с ДДС*

Организираните престъпни групи причиняват годишни загуби от приходи от ДДС в размер между 40 и 60 милиарда евро чрез трансгранични измами с ДДС, а 2 % от тези групи са отговорни за 80 % от вътреобщностните измами с липсващ търговец⁴⁴. Схемите за измами са изключително сложни и трудни за откриване, поради което е необходим координиран подход от страна на данъчните администрации и правоприлагащите органи. На равнището на ЕС Eurofisc — мрежа от данъчни служители — предоставя бърз и многостранен обмен на целева информация за борба с тежките трансгранични измами, свързани с ДДС. Тя обработва разузнавателна информация от първостепенно значение във връзка с измамниците и новите тенденции в измамите. Като се имат предвид финансовите загуби, дължащи се на трансгранични измами с ДДС, организирани от престъпни групи, Комисията счита, че това е въпрос, който следва да се включи в новия цикъл на политиката на ЕС⁴⁵.

Както беше обявено, Комисията ще представи предложение през септември 2017 г. за преминаване към единно пространство на ЕС по отношение на ДДС, като се премахнат основните слабости на системата, за да се намалят значително трансграничните измами⁴⁶.

След създаването на Европейската прокуратура⁴⁷ тя ще бъде основният фактор в борбата с престъпленията, засягащи финансовите интереси на Съюза. Европейската прокуратура ще има правомощия да разследва и да преследва такива престъпления в целия ЕС, включително сериозни трансгранични измами с ДДС, свързани с щети в размер на най-малко 10 милиона евро. Това важи особено за схемите за верижна измама и за измама с липсващ търговец, които често са свързани със структури на организираната престъпност⁴⁸.

операции по правоприлагане (в Западните Балкани, насочени към газовите/сигналните оръжия, видоизменените оръжия и онлайн търговията или доставката на колетни пратки).

⁴² По-голямата част от държавите членки изразиха своята подкрепа за този приоритет в текущите обсъждания за изготвянето на новия цикъл.

⁴³ COM(2015) 750 final, 18.11.2015 г.

⁴⁴ Доклад на Сметната палата № 24/2015 относно вътреобщностните измами с ДДС.

⁴⁵ В хода на настоящите обсъждания за подготовката на новия цикъл значителен брой държави членки също подкрепиха това измамите с ДДС да са приоритет в новия цикъл.

⁴⁶ План за действие относно ДДС: към единно пространство на ЕС по отношение на ДДС — Време за избор (COM(2016) 148 final, 7.4.2016 г.

⁴⁷ На 3 април 16 държави членки уведомиха трите институции на ЕС за своето намерение да започнат засилено сътрудничество за създаване на Европейската прокуратура.

⁴⁸ Тя ще доведе до по-голям брой наказателни преследвания, осъдителни присъди и по-високо ниво на възстановяване на загубените чрез измама средства на Съюза. Нейната компетентност ще се основава на предложението за директива относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (Директива за защита на финансовите интереси), с която се установяват минимални правила относно определенията за престъпления и санкциите по отношение на щети спрямо бюджета на ЕС (COM(2012) 363 final, 11.7.2012 г.). Директивата за защита на финансовите интереси се очаква да бъде приета през юни 2017 г.

8. Престъпления против околната среда

Престъпленията против околната среда са на стойност между 91 и 258 милиарда щатски долара годишно⁴⁹ и нарастват 2—3 пъти по-бързо от темпа на световната икономика. Поради това те представляват четвъртата по големина престъпност в света след трафика на наркотици, фалшифицирането и трафика на хора⁵⁰. ЕС е пазарът на произход (напр. незаконен трафик на отпадъци) или на местоназначение (напр. защитени видове, незаконен дървен материал) и/или разпределителният център за транзитен трафик към други региони (напр. продукти от дивата фауна и флора като слоновата кост)^{51 52}.

Значимостта на престъпленията против околната среда бе призната на равнището на ЕС чрез приемането на Директивата относно престъпленията срещу околната среда⁵³. Наказателните кодекси на държавите членки бяха приведени в съответствие с нейните изисквания за санкциониране на различните категории престъпления против околната среда, включително престъпленията, свързани с третирането на отпадъци и със защитените видове. През февруари 2016 г. ЕС прие също План за действие на ЕС⁵⁴ срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна, който понастоящем е в процес на изпълнение. Комисията също така подкрепя и си сътрудничи с мрежи на ЕС от полицейски служители, прокурори, инспектори и съдии, специализирани в борбата с престъпленията против околната среда⁵⁵. Предвид тяхното икономическо отражение, това, че представляват сериозна заплаха за сигурността, и пагубното въздействие върху природата, Комисията счита, че престъпленията против околната среда следва също да бъдат включени в новия цикъл на политиката на ЕС.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Комисията счита, че **оценката на заплахата от тежката и организираната престъпност** от 2017 г. е добра основа за определяне на приоритетите на ЕС в борбата с престъпността за следващите четири години. Въз основа на това Комисията призовава Съвета да одобри следните осем заплахи от престъпност като приоритети в цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност за периода 2018—2021 г.: киберпрестъпността,

⁴⁹ <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=27076&ArticleID=36202&l=en>

⁵⁰ http://unep.org/documents/itw/environmental_crimes.pdf

⁵¹ https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/wildlife/World_Wildlife_Crime_Report_2016_final.pdf;
⁵² http://unep.org/documents/itw/environmental_crimes.pdf

⁵² През 2015 г. Европол координира глобална операция за борба с престъпленията срещу дивата природа COBRA III, в която взеха участие 25 държави — членки на ЕС, Интерпол и Евроюст в рамките на групата за правоприлагане в търговията с видове на дивата флора и фауна. Операцията бе насочена главно срещу контрабандистите на слонова кост и на рогове от носорози, които осъществяват дейност по маршрута от Африка през Европа към азиатските пазари (основно китайския и виетнамския пазар). Тя включваше 70 сложни разследвания в 25-те участващи държави и 600 изземвания, включително на големи количества лекарства от алтернативната медицина, съдържащи екстракти от защитени растения, и на няколко хиляди килограма защитен дървен материал. Вж. Преглед на Европол за 2015 г.

⁵³ Директива 2008/99/ЕО относно защитата на околната среда чрез наказателно право (ОВ L 328, 6.12.2008 г., стр. 28).

⁵⁴ COM(2016) 87 final, 26.2.2016 г.

⁵⁵ EnviCrimeNet, Европейска мрежа на прокурорите за околната среда (ENPE), Мрежа на Европейския съюз за изпълнение и правоприлагане на правото в областта на околната среда (IMPEL) и Форум на съдиите от Европейския съюз за околната среда (EUFJE).

престъпността, свързана с наркотици, организираната престъпност, засягаща собствеността, трафика на хора, трафика на огнестрелни оръжия, измамите с ДДС и престъпленията против околната среда.

Следващият доклад, който предстои на 16 май, ще изложи констатациите на Комисията въз основа на окончателния доклад на експертната група на високо равнище по информационните системи и оперативната съвместимост и ще представи конкретни идеи на Европейския парламент и Съвета като основа за съвместни обсъждания относно бъдещите действия в тази област.